

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 22ας Δεκεμβρίου 2010*

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-444/09 και C-456/09,

με αντικείμενο αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλαν το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 3 de A Coruña (Ισπανία) και το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 3 de Pontevedra (Ισπανία), με αποφάσεις της 30ής Οκτωβρίου και της 12ης Νοεμβρίου 2009, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 16 και 23 Νοεμβρίου 2009 αντιστοίχως, στο πλαίσιο των δικών

Rosa María Gavieiro Gavieiro (C-444/09),

Ana María Iglesias Torres (C-456/09)

κατά

Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.N. Cunha Rodrigues, πρόεδρο τμήματος, A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus και A. Ó Caoimh (εισηγητή), δικαστές,

γενική εισαγγελέας: E. Sharpston
γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η A.-M. Iglesias Torres, εκπροσωπούμενη από τη M. Costas Otero, abogada,

— το Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia, εκπροσωπούμενο από τον A. López Miño,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Rodríguez Cárcamo,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους M. van Beek και G. Valero Jordana,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαίσου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 (στο εξής: συμφωνία-πλαίσιο) και προσαρτάται στην οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP (ΕΕ L 175, σ. 43).
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ενδίκων διαφορών μεταξύ των R.-M. Gavieiro Gavieiro και A.-M. Iglesias Torres και του Consellería de Educación e Ordenación Universitaria de la Xunta de Galicia (Υπουργείου Παιδείας και Πανεπιστημιακής Εκπαιδεύσεως της Κυβερνήσεως της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, στο εξής: Consellería), με αντικείμενο την άρνηση του τελευταίου να χορηγήσει αναδρομικώς επιδόματα τα οποία αυξάνονται ανά τριετία υπηρεσίας (επιδόματα τριετίας).

Το νομικό πλαίσιο

Η νομοθεσία της Ενώσεως

- 3 Βάσει του άρθρου 1 της οδηγίας 1999/70, η εν λόγω οδηγία αποσκοπεί «στην υλοποίηση της συμφωνίας-πλαίσιου [...], που εμφανίζεται στο παράρτημα και η οποία συνήφθη [...] μεταξύ διεπαγγελματικών οργανώσεων γενικού χαρακτήρα (CES, UNICE και CEEP)».
- 4 Το άρθρο 2, πρώτο και τρίτο εδάφιο, της ως άνω οδηγίας έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι απαραίτητες για να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο στις 10 Ιουλίου 2001 ή διασφαλίζουν, το αργότερο την ημερομηνία αυτή, ότι οι κοινωνικοί εταίροι λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα μέσω συμφωνίας, τα δε κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν κάθε απαραίτητο μέτρο που να τους επιτρέπει ανά πάσα στιγμή να είναι σε θέση να διασφαλίζουν τα αποτελέσματα που επιβάλλει η παρούσα οδηγία. Ενημερώνουν αμέσως σχετικά την Επιτροπή.

[...]

Οι διατάξεις που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Οι λεπτομερείς διατάξεις της αναφοράς αυτής καθορίζονται από τα κράτη μέλη.»

- 5 Κατά το άρθρο 3 αυτής, η οδηγία 1999/70 άρχισε να ισχύει στις 10 Ιουλίου 1999, ημερομηνία κατά την οποία δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.
- 6 Σκοπός της συμφωνίας-πλαisiού, σύμφωνα με τη ρήτρα 1 αυτής:

«[...] είναι:

- α) η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της [απαγορεύσεως των διακρίσεων].
- β) η καθιέρωση ενός πλαisiού για να αποτραπεί η κατάχρηση που προκαλείται από τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων ή εργασιακών σχέσεων ορισμένου χρόνου».

- 7 Η ρήτρα 2, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού έχει ως εξής:

«Η παρούσα συμφωνία εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος.»

- 8 Ο εργαζόμενος ορισμένου χρόνου ορίζεται στη ρήτρα 3, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού ως «ένα πρόσωπο που έχει σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσα απευθείας μεταξύ του εργοδότη και του εργαζομένου, η λήξη της οποίας καθορίζεται από αντικειμενικούς όρους, όπως παρέλευση συγκεκριμένης ημερομηνίας, η ολοκλήρωση συγκεκριμένου έργου ή πραγματοποίηση συγκεκριμένου γεγονότος».

- 9 Στα σημεία 1 και 4 της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαisiού, η οποία φέρει τον τίτλο «Αρχή της μη διάκρισης», προβλέπονται τα εξής:

«1. Όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται δυσμενώς σε σχέση με τους αντίστοιχους εργαζόμενους αορίστου χρόνου μόνο επειδή έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, εκτός αν αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους.

[...]

4. Η απαιτούμενη περίοδος προϋπηρεσίας σε σχέση με ιδιαίτερες συνθήκες απασχόλησης θα είναι η ίδια για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου όπως και για τους εργαζομένους αορίστου χρόνου εκτός από την περίπτωση που δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους διαφορετική διάρκεια της περιόδου προϋπηρεσίας.»

Η εθνική νομοθεσία

- 10 Το άρθρο 149, παράγραφος 1, σημείο 18, του Ισπανικού Συντάγματος (στο εξής: Σύνταγμα) απονέμει στο Ισπανικό Δημόσιο αποκλειστική αρμοδιότητα σε ό,τι αφορά τις βάσεις του νομικού καθεστώτος της Δημόσιας Διοίκησης και του υπηρεσιακού καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων.
- 11 Βάσει του άρθρου 4 του νόμου για τους πολιτικούς υπαλλήλους του Δημοσίου, που εγκρίθηκε με το διάταγμα 315/1964 (Decreto 315/1964, por el que se argueba la

Ley articulada de funcionarios civiles del Estado), της 7ης Φεβρουαρίου 1964 (BOE αριθ. 40 της 15ης Φεβρουαρίου 1964, σ. 2045, στο εξής: LFCE), τακτικοί δημόσιοι υπάλληλοι είναι όσοι, βάσει νομίμου διορισμού, κατέχουν μόνιμες θέσεις, αναγράφονται στους αντίστοιχους πίνακες προσωπικού και λαμβάνουν πάγιο μισθό ή επιδόματα από την κατηγορία των δαπανών προσωπικού του γενικού προϋπολογισμού του κράτους.

- 12 Το άρθρο 5, παράγραφος 2, του LFCE ορίζει ότι αναπληρωτές δημόσιοι υπάλληλοι είναι όσοι, για λόγους ανάγκης ή επείγοντος, κατέχουν οργανικές θέσεις μέχρι αυτές να καλυφθούν από τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους.
- 13 Οι αναπληρωτές υπάλληλοι ελάμβαναν, σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του LFCE, τον μισθό που αντιστοιχούσε στο σώμα στο οποίο ανήκε η κενή θέση.
- 14 Το άρθρο 105 του LFCE όριζε ότι στους αναπληρωτές δημοσίους υπαλλήλους εφαρμόζεται, κατ' αναλογία και καθόσον αρμόζει στη φύση της σχέσεως εργασίας τους, το γενικό καθεστώς των δημοσίων υπαλλήλων, εξαιρουμένης της μονιμότητας, του δικαιώματος επί ορισμένων επιπέδων αποδοχών και του συνταξιοδοτικού καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων.
- 15 Οι διατάξεις του LFCE επαναλήφθηκαν στους νόμους περί προϋπολογισμού της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας για τα έτη από το 2003 έως το 2007, όπου προβλεπόταν ότι, σε αντίθεση με τους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους, οι αναπληρωτές υπάλληλοι δεν δικαιούνταν τα επιδόματα τριετίας. Τέτοια είναι τα επιδόματα που χορηγούνται για την κάθε τριετία υπηρεσίας που συμπληρώνεται.

- 16 Δυνάμει της αποκλειστικής αρμοδιότητας που του απονέμει το άρθρο 149, παράγραφος 1, σημείο 18, του Συντάγματος, το Ισπανικό Δημόσιο θέσπισε τον νόμο 7/2007, περί του βασικού καθεστώτος των εργαζομένων του Δημοσίου (*Ley 7/2007 del Estatuto básico del empleado público*), της 12ης Απριλίου 2007 (*BOE* αριθ. 89, της 13ης Απριλίου 2007, σ. 16270, στο εξής: *LEBER*).
- 17 Ο *LEBER* εφαρμόζεται, βάσει του άρθρου του 2, παράγραφος 1, στους δημοσίους υπαλλήλους και, κατά περίπτωση, στους συμβασιούχους υπαλλήλους που εργάζονται, μεταξύ άλλων, στις διοικητικές υπηρεσίες των Αυτόνομων Κοινοτήτων.
- 18 Το άρθρο 8 του *LEBER* έχει ως εξής:

«1. Εργαζόμενοι του Δημοσίου είναι όσοι παρέχουν έμμισθες υπηρεσίες στο Δημόσιο χάριν του γενικού συμφέροντος.

2. Οι εργαζόμενοι του Δημοσίου διακρίνονται σε:

a) τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους.

b) αναπληρωτές δημοσίους υπαλλήλους.

c) συμβασιούχους υπαλλήλους, είτε μονίμους, είτε απασχολούμενους για αόριστο ή ορισμένο χρόνο.

d) εργαζόμενους που διορίζονται κατά διακριτική ευχέρεια βάσει σχέσεως εμπιστοσύνης.»

- 19 Τα άρθρα 9 και 10 του LEBEP ορίζουν τις έννοιες του τακτικού και του αναπληρωτή δημοσίου υπαλλήλου κατά τον ίδιο τρόπο με τον LFCE.
- 20 Το άρθρο 25 του LEBEP, που φέρει τον τίτλο «Αποδοχές των αναπληρωτών δημοσίων υπαλλήλων», τροποποιεί το καθεστώς που ίσχυε μέχρι πρότινος για τα επιδόματα τριετίας, ορίζοντας στην παράγραφο 2 ότι «[α]ναγνωρίζονται οι τριετίες αρχαιότητας που αναλογούν στον πριν την έναρξη ισχύος του [εν λόγω νόμου] χρόνο υπηρεσίας, οι οποίες παράγουν αποτελέσματα επί των αποδοχών μόνον από της ενάρξεως ισχύος του [νόμου αυτού]».
- 21 Ο LEBEP, ο οποίος κατήργησε τα άρθρα 5, παράγραφος 2, 104 και 105 του LFCE, άρχισε να ισχύει στις 13 Μαΐου 2007.
- 22 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 25, παράγραφος 2, του LEBEP, το Consellería καθόρισε τους κανόνες για την αυτεπάγγελτη αναγνώριση των τριετιών αρχαιότητας όσον αφορά τους έχοντες την ιδιότητα του εκπαιδευτικού αναπληρωτές υπαλλήλους της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας.
- 23 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, στοιχείο α', του νόμου για το οικονομικό και δημοσιονομικό καθεστώς της Γαλικίας, που εγκρίθηκε με το νομοθετικό διάταγμα 1/1999 (Decreto legislativo 1/1999, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Régimen Financiero y presupuestario de Galicia), της 7ης Οκτωβρίου 1999 (BOE αριθ. 293 της 8ης Δεκεμβρίου 1999, σ. 42303), προβλέπει ότι οι χρηματικές αξιώσεις παραγράφονται σε πέντε έτη.

Οι διαφορές της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

Η υπόθεση C-444/09

- ²⁴ Η R.-M. Gavieiro Gavieiro, η οποία, κατά την ημερομηνία κατά την οποία άσκησε την προσφυγή της κύριας δίκης, ήταν δόκιμη υπάλληλος του Consellería, είχε εργαστεί ως αναπληρώτρια καθηγήτρια μεταξύ 1994 και 2007 σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Γαλικίας για συνολικό χρονικό διάστημα 9 ετών, 2 μηνών και 17 ημερών.
- ²⁵ Μετά την έναρξη ισχύος του LEBER, το Consellería αναγνώρισε το δικαίωμα της R.-M. Gavieiro Gavieiro να λαμβάνει, από τις 13 Μαΐου 2007, επιδόματα τριετίας, καθόσον είχε υπηρετήσει στην Αυτόνομη Κοινότητα της Γαλικίας επί εννέα έτη.
- ²⁶ Στις 14 Νοεμβρίου 2008, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης ζήτησε από το Consellería να της αναγνωρίσει και να της καταβάλει τα επιδόματα τριετίας που δεν είχαν υποπέσει σε παραγραφή, δηλαδή εκείνα που αντιστοιχούσαν στο διάστημα μεταξύ Νοεμβρίου 2003 και 12 Μαΐου 2007. Η αίτηση αυτή στηριζόταν στο δικαίωμά της να τύχει αντιμετώπισεως η οποία δεν εισάγει δυσμενή διάκριση, το οποίο προβλέπεται στη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαίσιου, όπως η ρήτρα αυτή ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την απόφαση της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, C-307/05, Del Cerro Alonso (Συλλογή 2007, σ. I-7109).
- ²⁷ Με απόφαση της 5ης Μαρτίου 2009, το Consellería απέρριψε την εν λόγω αίτηση, φρονώντας ότι ο LEBER χορηγεί στους αναπληρωτές υπαλλήλους επιδόματα τριετίας μόνο από τις 13 Μαΐου 2007, ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του ως άνω νόμου.

- 28 Η R.-M. Gavieiro Gavieiro προσέφυγε κατά της εν λόγω απορριπτικής αποφάσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ζητώντας την ακύρωσή της και την αναδρομική αναγνώριση των επιδομάτων τριετίας επί των οποίων ισχυρίζεται ότι είχε αποκτήσει δικαίωμα.
- 29 Εκτιμώντας ότι για την επίλυση της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί απαιτείται ερμηνεία της συμφωνίας-πλαisiού, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 3 de A Coruña αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Τι σημαίνει η φράση “διαφορετική διάρκεια της [απαιτούμενης] περιόδου προϋπηρεσίας” που περιλαμβάνεται στο σημείο 4 της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαisiού [που προσαρτάται στην] οδηγία 1999/70/ΕΚ και κατά πόσον το γεγονός και μόνο του προσωρινού χαρακτήρα της υπηρεσιακής σχέσεως ορισμένων εργαζομένων του Δημοσίου συνιστά “αντικειμενικό λόγο” ο οποίος δικαιολογεί τη διαφορετική μεταχείριση όσον αφορά την καταβολή των επιδομάτων αρχαιότητας;»

Υπόθεση C-456/09

- 30 Η Α.-Μ. Iglesias Torres, νυν τακτική υπάλληλος του Consellería ανήκουσα στο σώμα των καθηγητών των επισήμων σχολών ξένων γλωσσών της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, είχε εργαστεί για το Consellería μεταξύ 1994 και 13ης Μαΐου 2007 ως αναπληρώτρια καθηγήτρια σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Γαλικίας για συνολικό χρονικό διάστημα εννέα ετών.
- 31 Μετά την έναρξη ισχύος του LEBEP, η Α.-Μ. Iglesias Torres ζήτησε στις 23 Απριλίου 2009 να αναγνωρισθεί η αξίωσή της στη διαφορά μεταξύ των αποδοχών που έλαβε και εκείνων που θα έπρεπε να της είχαν καταβληθεί βάσει των επιδομάτων τριετίας στα οποία είχε αποκτήσει δικαίωμα κατά το διάστημα πριν την έναρξη ισχύος του LEBEP.

- 32 Με απόφαση της 13ης Μαΐου 2009, που εξέδωσε βάσει αρμοδιότητας η οποία του είχε μεταβιβασθεί από τον Conselleiro, ο διευθυντής εκπαιδεύσεως και πανεπιστημίων της επαρχίας του Lugo απέρριψε την εν λόγω αίτηση.
- 33 Η Α.-Μ. Iglesias Torres προσέφυγε κατά της ως άνω απορριπτικής απόφασεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, ζητώντας την ακύρωσή της και την αναδρομική αναγνώριση των επιδομάτων τριετίας επί των οποίων ισχυρίζεται ότι είχε αποκτήσει δικαίωμα. Στηρίχθηκε συναφώς στη ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού, όπως ερμηνεύθηκε από το Δικαστήριο με την προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso.
- 34 Έχοντας αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία της συμφωνίας-πλαisiού υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου, το Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n° 3 de Pontevedra αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Έχει εφαρμογή η οδηγία 1999/70/ΕΚ στο έκτακτο προσωπικό (αναπληρωτές) της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας;
- 2) Είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως εθνικό μέτρο μεταφοράς της ως άνω οδηγίας το άρθρο 25, παράγραφος 2, του [LEBER], αν και ο νόμος αυτός δεν περιέχει αναφορά στην κοινοτική νομοθεσία;
- 3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, πρέπει οπωσδήποτε να θεωρηθεί το εν λόγω άρθρο 25, παράγραφος 2, του LEBER ως το εθνικό μέτρο μεταφοράς στο οποίο αναφέρεται το σημείο 4 του διατακτικού της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 15ης Απριλίου 2008, C-268/06, Impact (Συλλογή 2008, σ. I-2483), ή υποχρεούται το Ισπανικό Δημόσιο να προσδώσει αναδρομική ισχύ στα αποτελέσματα επί των αποδοχών και μόνο τα οποία απορρέουν από τις τριετίες αρχαιότητας που αναγνωρίζει κατ' εφαρμογήν της οδηγίας;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, χωρεί άμεση εφαρμογή στην υπό κρίση περίπτωση της οδηγίας 1999/70/ΕΚ υπό την έννοια της [προπαρατεθείσας αποφάσεως] Del Cerro [Alonso];»

35 Δεδομένης της συνάφειάς τους, οι δύο υποθέσεις των κυρίων δικών πρέπει να συνεκδικασθούν για τους σκοπούς της παρούσας αποφάσεως.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος στην υπόθεση C-456/09

36 Με το πρώτο ερώτημα στην υπόθεση C-456/09, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν υπάλληλος ο οποίος ανήκει στο έκτακτο προσωπικό (αναπληρωτές) της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού.

37 Όλοι οι ενδιαφερόμενοι που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο φρονούν ότι στο ερώτημα αυτό αρμόζει καταφατική απάντηση.

38 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι τόσο από το γράμμα της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού όσο και από την οικονομία και τους σκοπούς τους προκύπτει ότι τα όσα προβλέπουν έχουν εφαρμογή και στις συμβάσεις και σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου που έχουν συναφθεί με τη Δημόσια Διοίκηση και άλλους φορείς του δημόσιου τομέα (αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2006, C-212/04, Αδενέλερ κ.λπ., Συλλογή 2006, σ. I-6057, σκέψεις 54 έως 57· της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-53/04, Marrosu και Sardino, Συλλογή 2006, σ. I-7213, σκέψεις 40

έως 43· C-180/04, Vassallo, Συλλογή 2006, σ. I-7251, σκέψεις 32 έως 35, και προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 25).

- 39 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη ρήτρα 2, σημείο 1, αυτής, το προσωπικό πεδίο εφαρμογής της συμφωνίας-πλαίσιου ορίζεται κατά τρόπο ευρύ, με αναφορά γενικώς στους «εργαζομένους ορισμένου χρόνου που έχουν σύμβαση ή σχέση εργασίας όπως αυτές καθορίζονται από τη νομοθεσία, τις συλλογικές συμβάσεις ή την πρακτική σε κάθε κράτος μέλος» (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Αδενέλερ κ.λπ., σκέψη 56· αποφάσεις της 23ης Απριλίου 2009, C-378/07 έως C-380/07, Αγγελιδάκη κ.λπ., Συλλογή 2009, σ. I-3071, σκέψη 114, και της 24ης Ιουνίου 2010, C-98/09, Sorge, Συλλογή 2010, σ. I-5837, σκέψη 30).
- 40 Ο ορισμός της έννοιας των «εργαζομένων ορισμένου χρόνου» κατά τη συμφωνία-πλαίσιο, ο οποίος διατυπώνεται στη ρήτρα 3, σημείο 1, αυτής, καταλαμβάνει το σύνολο των εργαζομένων, χωρίς να διακρίνει ανάλογα με τον δημόσιο ή ιδιωτικό χαρακτήρα του εργοδότη με τον οποίο συνδέονται (προπαρατεθείσα απόφαση Αδενέλερ κ.λπ., σκέψη 56).
- 41 Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας των αρχών της ίσης μεταχείρισεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων, οι οποίες αποτελούν γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι προβλεπόμενες από την οδηγία 1999/70 και τη συμφωνία-πλαίσιο διατάξεις για την εγγύηση, υπέρ των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου, των ίδιων πλεονεκτημάτων με εκείνα των αντίστοιχων εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου, εκτός αν η διαφορετική μεταχείριση δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους, έχουν γενική εφαρμογή, καθόσον αποτελούν ιδιαίτερης σημασίας κανόνες του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης, από τους οποίους πρέπει να ωφελείται κάθε εργαζόμενος αφού αποτελούν τις ελάχιστες προστατευτικές προδιαγραφές (προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 27).
- 42 Κατά συνέπεια, η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαίσιο εφαρμόζονται στο σύνολο των εργαζομένων που παρέχουν αμειβόμενες υπηρεσίες στο πλαίσιο σχέσεως εργασίας ορισμένου χρόνου (προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 28).

- 43 Το γεγονός και μόνον ότι μία θέση εργασίας χαρακτηρίζεται ως «μόνιμη» σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ή ότι παρουσιάζει ορισμένα χαρακτηριστικά δημοσίου λειτουργήματος του οικείου κράτους μέλους δεν ασκεί συναφώς επιρροή, διαφορετικά θα θιγόταν η πρακτική αποτελεσματικότητα της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού καθώς και η ομοιόμορφη εφαρμογή τους στα κράτη μέλη, αφού αυτά θα μπορούσαν να αποκλείσουν κατά το δοκούν ορισμένες κατηγορίες προσώπων από την προστασία που παρέχουν οι μηχανισμοί αυτοί του δικαίου της Ένωσης (βλ. προ-παρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 29).
- 44 Εφόσον δεν αμφισβητείται ότι η Α.-Μ. Iglesias Torres εργάστηκε για περισσότερα από εννέα έτη ως αναπληρώτρια υπάλληλος σε διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, ούτε, εξάλλου, ότι η υπόθεση της κύριας δίκης έχει ως αντικείμενο την κατάσταση των τακτικών δημοσίων υπαλλήλων σε σύγκριση με την κατάσταση των αναπληρωτών υπαλλήλων, η Α.-Μ. Iglesias Torres εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού.
- 45 Επομένως, στο πρώτο ερώτημα που υποβάλλεται στην υπόθεση C-456/09 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι υπάλληλος ο οποίος ανήκει στο έκτακτο προσωπικό (αναπληρωτές) της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού.

Επί του μοναδικού ερωτήματος που υποβάλλεται στην υπόθεση C-444/09

- 46 Με το μοναδικό του ερώτημα στην υπόθεση C-444/09, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να ερμηνεύεται η φράση «διαφορετική διάρκεια της [απαιτούμενης] περιόδου προϋπηρεσίας», της ρήτρας 4, σημείο 4, της συμφωνίας-πλαisiού, καθώς και αν ο προσωρινός χαρακτήρας της υπηρεσιακής σχέσεως ορισμένων εργαζομένων του Δημοσίου αποτελεί, αφεαυτού, «αντικειμενικό

λόγο» κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως ο οποίος δικαιολογεί τη διαφορετική μεταχείριση όσον αφορά την καταβολή των επιδομάτων αρχαιότητας.

- 47 Προεισαγωγικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, βάσει της ρήτρας 1, στοιχείο α', της συμφωνίας-πλαisiού, ένας από τους σκοπούς της είναι η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου με τη διασφάλιση της εφαρμογής της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων. Ομοίως, η ως άνω συμφωνία-πλαίσιο, όπως διευκρινίζεται στο τρίτο εδάφιο του προοιμίου της, «αναδεικνύει τη βούληση των κοινωνικών εταίρων να θεσπίσουν ένα γενικό πλαίσιο για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισεως των εργαζομένων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, προστατεύοντάς τους από τις διακρίσεις». Η δέκατη τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 1999/70 επισημαίνει συναφώς ότι σκοπός της ως άνω συμφωνίας-πλαisiού είναι, μεταξύ άλλων, η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας ορισμένου χρόνου διά του καθορισμού ελάχιστων προδιαγραφών που θα διασφαλίζουν την εφαρμογή της αρχής της απαγορεύσεως των διακρίσεων.
- 48 Η συμφωνία-πλαίσιο, και ιδίως η ρήτρα της 4, αποσκοπεί στην εφαρμογή της εν λόγω αρχής στους εργαζομένους με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου προκειμένου να εμποδίσει να χρησιμοποιηθεί μια τέτοια σχέση εργασίας από τους εργοδότες για να στερήσει από τους εργαζομένους αυτούς τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου (προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 37).
- 49 Κατά το Δικαστήριο, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών της συμφωνίας-πλαisiού που υπομνήσθηκαν στις δύο προηγούμενες σκέψεις, η ρήτρα 4 της συμφωνίας-πλαisiού πρέπει να νοηθεί ως έκφραση μιας αρχής του κοινωνικού δικαίου της Ένωσης η οποία δεν πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικώς (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Del Cerro Alonso, σκέψη 38, και Impact, σκέψη 114).
- 50 Κατά το μέτρο που το αιτούν δικαστήριο ζητεί, στο πλαίσιο διαφοράς με αντικείμενο το δικαίωμα των αναπληρωτών υπαλλήλων σε επίδομα αρχαιότητας, να ερμηνευθεί η φράση «διαφορετική διάρκεια της [απαιτούμενης] περιόδου προϋπηρεσίας»,

η οποία περιλαμβάνεται στη ρήτρα 4, σημείο 4, της συμφωνίας-πλαisiού, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι επίδομα αρχαιότητας ίδιο με το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο εχορηγείτο από το εθνικό δίκαιο αποκλειστικώς στο μόνιμο προσωπικό των υπηρεσιών υγείας που εργαζόταν βάσει σχέσεως εργασίας αορίστου χρόνου, κατ' αποκλεισμό του έκτακτου προσωπικού (αναπληρωτών), εμπίπτει στην έννοια των «συνθηκών απασχόλησης» στην οποία αναφέρεται η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού (προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψεις 47 και 48).

- 51 Όπως προκύπτει από τις αποφάσεις περί παραπομπής, μέχρι την έναρξη ισχύος του LEBEP στις 13 Μαΐου 2007, η νομοθεσία που εφαρμοζόταν στο προσωπικό των δημοσίων υπηρεσιών της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, η οποία είχε θεσπισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του LFCE, εισήγε, όσον αφορά την καταβολή των επιδομάτων τριετίας, διαφορά μεταχειρίσεως μεταξύ των μελών του προσωπικού της ως άνω Αυτόνομης Κοινότητας. Αυτή η διαφορετική μεταχείριση δεν συνηρτάτο προς την αρχαιότητά τους, αλλά προς τη διάρκεια της σχέσεως εργασίας που τους συνδέει με τον εργοδότη τους. Σε αντίθεση με τους τακτικούς δημοσίους υπαλλήλους, οι αναπληρωτές υπάλληλοι δεν ελάμβαναν τα επιδόματα που αντιστοιχούσαν στις τριετίες αρχαιότητας, ανεξαρτήτως της διάρκειας του χρόνου υπηρεσίας τους.
- 52 Υπ' αυτές τις συνθήκες, όπως επισημαίνει ορθώς η Επιτροπή, διαφορετική μεταχείριση όπως αυτή την οποία εισάγει η επίμαχη στην κύρια δίκη ισπανική νομοθετική ρύθμιση πρέπει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού.
- 53 Όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, όσον αφορά τα επιδόματα αρχαιότητας όπως τα επίμαχα στην κύρια δίκη, οι εργαζόμενοι με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου δεν πρέπει να τυγχάνουν, χωρίς οποιονδήποτε αντικειμενικό λόγο, δυσμενέστερης αντιμετώπισεως απ' ό,τι οι εργαζόμενοι με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου οι οποίοι τελούν σε παρόμοια κατάσταση (βλ., επ' αυτού, προπαρατεθείσες αποφάσεις Del Cerro Alonso, σκέψεις 42 και 47, και Impact, σκέψη 126).

- 54 Όσον αφορά το ζήτημα αν ο προσωρινός χαρακτήρας της υπηρεσιακής σχέσεως ορισμένων εργαζομένων του Δημοσίου μπορεί να αποτελεί αφεαυτού αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ρήτρας 4 της συμφωνίας-πλαίσιου, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο όρος αντικειμενικοί λόγοι που περιλαμβάνεται στο σημείο 1 της ως άνω ρήτρας πρέπει να νοείται υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπει να δικαιολογηθεί διαφορετική μεταχείριση μεταξύ των εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και των εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου με το αιτιολογικό ότι η διαφορετική αυτή μεταχείριση προβλέπεται από γενικό και αφηρημένο εθνικό κανόνα δικαίου, όπως είναι ο νόμος ή η συλλογική σύμβαση (προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 57).
- 55 Υπό το πρίσμα της εν λόγω εννοίας, η επίμαχη άνιση μεταχείριση πρέπει να δικαιολογείται από την ύπαρξη σαφών και συγκεκριμένων στοιχείων που να χαρακτηρίζουν τον οικείο όρο απασχόλησης στο ειδικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται και βάσει αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων, προκειμένου να ελεγχθεί αν η άνιση αυτή μεταχείριση ανταποκρίνεται σε μια γνήσια ανάγκη, είναι κατάλληλη προς επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και είναι αναγκαία προς τούτο (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψη 58). Τα εν λόγω στοιχεία μπορούν να ανάγονται, μεταξύ άλλων, στην ιδιαίτερη φύση των καθηκόντων για την εκτέλεση των οποίων έχουν συναφθεί οι συμβάσεις ορισμένου χρόνου και στα εγγενή χαρακτηριστικά των καθηκόντων αυτών ή, ενδεχομένως, στην επιδίωξη θεμιτού σκοπού κοινωνικής πολιτικής εκ μέρους κράτους μέλους (βλ., ως προς τη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου, προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, σκέψεις 53 και 58· όσον αφορά τον όρο «αντικειμενικοί λόγοι» που περιλαμβάνεται στη ρήτρα 5, σημείο 1, στοιχείο α', της εν λόγω συμφωνίας-πλαίσιου, προπαρατεθείσα απόφαση Αδενέλερ κ.λπ., σκέψεις 69 και 70, καθώς και διάταξη της 24ης Απριλίου 2009, C-519/08, Κούκου, σκέψη 45).
- 56 Αντιθέτως, η επίκληση του προσωρινού χαρακτήρα και μόνο της απασχολήσεως του προσωπικού της Δημόσιας Διοίκησης δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις αυτές και επομένως δεν δύναται να αποτελέσει αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου.
- 57 Πράγματι, η διαφορά μεταχειρίσεως, όσον αφορά τις συνθήκες απασχόλησης, μεταξύ εργαζομένων με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου και εργαζομένων με σχέση

εργασίας αορίστου χρόνου δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει ενός κριτηρίου το οποίο, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο, αφορά τη διάρκεια της απασχολήσεως. Η παραδοχή ότι ο προσωρινός χαρακτήρας και μόνο της σχέσεως εργασίας αρκεί προς δικαιολόγηση μιας τέτοιας διαφορετικής μεταχειρίσεως θα καθιστούσε άνευ περιεχομένου τους σκοπούς της οδηγίας 1999/70 και της συμφωνίας-πλαisiού, οι οποίοι υπομνήσθηκαν στις σκέψεις 47 και 48 της παρούσας αποφάσεως. Αντί να βελτιώσει την ποιότητα της εργασίας ορισμένου χρόνου και να προαγάγει την ίση μεταχείριση την οποία επιδιώκουν η οδηγία 1999/70 και η συμφωνία-πλαisiού, η προσφυγή στο κριτήριο αυτό θα σήμαινε διαιώνιση μιας καταστάσεως δυσμενούς για τους εργαζομένους ορισμένου χρόνου.

- 58 Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο μοναδικό ερώτημα που υποβάλλεται στην υπόθεση C-444/09 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι επίδομα αρχαιότητας όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη εμπίπτει, ως όρος απασχόλησης, στη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού, οπότε οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δύνανται να εναντιωθούν σε μεταχείριση η οποία, χωρίς οποιονδήποτε αντικειμενικό λόγο, είναι, όσον αφορά την καταβολή του ως άνω επιδόματος, δυσμενέστερη έναντι της μεταχειρίσεως των εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου οι οποίοι τελούν σε παρόμοια κατάσταση. Ο προσωρινός χαρακτήρας της σχέσεως εργασίας ορισμένων εργαζομένων του Δημοσίου δεν δύναται να αποτελέσει αφεαυτού αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ως άνω ρήτρας της συμφωνίας-πλαisiού.

Επί του δευτέρου ερωτήματος στην υπόθεση C-456/09

- 59 Με το δεύτερο ερώτημα στην υπόθεση C-456/09, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το γεγονός και μόνο ότι εθνικό μέτρο όπως το άρθρο 25, παράγραφος 2, του LEBEP δεν περιέχει αναφορά στην οδηγία 1999/70 εμποδίζει να θεωρηθεί τούτο ως μέτρο που μεταφέρει την ως άνω οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη.

- 60 Το Consellería, η Ισπανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή διατείνονται, αντίθετα απ' ό,τι η A.-M. Iglesias Torres, ότι το άρθρο 25, παράγραφος 2, του LEBEP πρέπει να θεωρηθεί ως εθνικό μέτρο μεταφοράς της οδηγίας 1999/70, έστω και αν στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού δεν γίνεται αναφορά στην εν λόγω οδηγία ούτε σε οποιαδήποτε νομοθετική ρύθμιση της Ένωσης.
- 61 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 2, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/70 προβλέπει ότι οι απαραίτητες για τη συμμόρφωση προς την ως άνω οδηγία νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, αναφέρονται στην εν λόγω οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους.
- 62 Όταν μια οδηγία προβλέπει ρητώς ότι οι διατάξεις για τη μεταφορά της στην εσωτερική έννομη τάξη αναφέρονται σε αυτήν ή συνοδεύονται από την εν λόγω αναφορά κατά την επίσημη δημοσίευσή τους επιβάλλεται εν πάση περιπτώσει η θέσπιση ρητής πράξεως μεταφοράς (βλ. αποφάσεις της 18ης Δεκεμβρίου 1997, C-361/95, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 1997, σ. I-7351, σκέψη 15, και της 29ης Οκτωβρίου 2009, C-551/08, Επιτροπή κατά Πολωνίας, σκέψη 23).
- 63 Μολονότι τα κράτη μέλη μπορούν να καταδικαστούν, στο πλαίσιο προσφυγής λόγω παραβάσεως που ασκείται δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, για παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 2, τρίτο εδάφιο, της οδηγίας 1999/70, εντούτοις, όπως ορθώς προέβαλε η Επιτροπή, αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκην ότι εθνικό μέτρο το οποίο στην αιτιολογική του έκθεση δεν προβαίνει σε αναφορά στην εν λόγω οδηγία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως έγκυρο μέτρο μεταφοράς της.
- 64 Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη οφείλουν όχι μόνον να μεταφέρουν τυπικώς τις οδηγίες της Ένωσης στην έννομη τάξη τους, αλλά και να βεβαιώνονται για την πλήρη και συνεχή τήρηση των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχουν από τις ως άνω οδηγίες,

δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο ένα κράτος μέλος το οποίο επεδίωξε αρχικώς να μεταφέρει μια οδηγία στην εσωτερική του έννομη τάξη και να συμμορφωθεί προς τις υποχρεώσεις του από το δίκαιο της Ένωσης να αντιληφθεί, ιδίως κατόπιν διαφορών που ήχθησαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων ή προσφυγής ασκηθείσας από την Επιτροπή δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, ότι οι διατάξεις του εσωτερικού του δικαίου δεν μετέφεραν ορθώς ή κατά τρόπο πλήρη το δίκαιο της Ένωσης και πρέπει επομένως να τροποποιηθούν.

- 65 Εν προκειμένω, δεν αμφισβητείται ότι η τροποποίηση της εθνικής νομοθεσίας από τον LEBEP επήλθε όταν η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Del Cerro Alonso, αντικείμενο της οποίας ήταν το ίδιο επίδομα τριετίας με το επίμαχο στην κύρια δίκη, επέστησε την προσοχή στη διαφορά μεταχειρίσεως, όσον αφορά το δικαίωμα στο επίδομα αυτό, μεταξύ του μόνιμου προσωπικού και του εκτάκτου προσωπικού (αναπληρωτών) που απασχολείται από φορέα ανήκοντα στη Δημόσια Διοίκηση μιας Ισπανικής Αυτόνομης Κοινότητας.
- 66 Αν και εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο να ερμηνεύσει το εθνικό δίκαιο, να εξακριβώσει εν προκειμένω αν, λαμβανομένων υπόψη του γράμματος του άρθρου 25, παράγραφος 2, του LEBEP, του σκοπού που επιδιώκεται από τον νόμο αυτόν και των συνθηκών θεσπίσεώς του, η ως άνω διάταξη αποτελεί μέτρο μεταφοράς της οδηγίας 1999/70, πάντως το γεγονός και μόνο ότι η εν λόγω διάταξη δεν περιέχει αναφορά στην ως άνω οδηγία δεν εμποδίζει να θεωρηθεί αυτή ως τέτοιο μέτρο.
- 67 Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο δεύτερο ερώτημα στην υπόθεση C-456/09 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το γεγονός και μόνο ότι εθνική διάταξη όπως το άρθρο 25, παράγραφος 2, του LEBEP δεν περιέχει αναφορά στην οδηγία 1999/70 δεν εμποδίζει να θεωρηθεί η διάταξη αυτή ως εθνικό μέτρο που μεταφέρει την ως άνω οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη.

Επί του τετάρτου ερωτήματος στην υπόθεση C-456/09

- 68 Εφόσον, όπως προκύπτει από την απάντηση στο ερώτημα που υποβάλλεται στην υπόθεση C-444/09, επίδομα αρχαιότητας όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη εμπίπτει, ως όρος απασχόλησης, στη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού, επιβάλλεται η αναδιατύπωση του τετάρτου ερωτήματος στην υπόθεση C-456/09 ώστε να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο.
- 69 Πράγματι, με το ερώτημα αυτό, το εν λόγω δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, σε διαφορά όπως αυτή της κύριας δίκης, χωρεί επίκληση της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού από ιδιώτες ενώπιον εθνικού δικαστηρίου προκειμένου να τους αναγνωρισθεί δικαίωμα επί των επιδομάτων τριετίας για το διάστημα από τη λήξη της προθεσμίας που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας 1999/70 στην εσωτερική έννομη τάξη μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του εθνικού νόμου που μετέφερε την ως άνω οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους.
- 70 Τόσο το Consellería όσο και η Ισπανική Κυβέρνηση υπογράμμισαν, με τις παρατηρήσεις που κατέθεσαν στις υποθέσεις C-444/09 και C-456/09, ότι ο ιδιώτης δεν δύναται να στηριχθεί στο άμεσο αποτέλεσμα διατάξεως οδηγίας εφόσον αυτή έχει μεταφερθεί με εθνικό μέτρο στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους. Κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, όταν οι προσφεύγουσες των κυρίων δικών υπέβαλαν διοικητική ένσταση, η οδηγία 1999/70 είχε ήδη μεταφερθεί στο ισπανικό δίκαιο περί καταβολής των επιδομάτων τριετίας, οπότε τα δικαιώματά τους πηγάζουν από το άρθρο 25 του LEBEP και όχι από την ως άνω οδηγία. Η διατήρηση του αμέσου αποτελέσματος της οδηγίας υπό περιστάσεις όπως αυτές των υποθέσεων των κυρίων δικών θα σήμαινε ότι θα θιγόταν, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό, η αποτελεσματικότητα των κανόνων των κρατών μελών οι οποίοι, αν και μετέφεραν ορθώς το περιεχόμενο μιας οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, θεσπίστηκαν μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς.

- 71 Εντούτοις, τα επιχειρήματα αυτά αγνοούν τη φύση των αιτημάτων που υπέβαλαν οι προσφεύγουσες των κυρίων δικών ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου και επομένως παραβλέπουν την κρισιμότητα, για τις διαφορές των κυρίων δικών, του τέταρτου ερωτήματος που υποβάλλεται από το αιτούν δικαστήριο στην υπόθεση C-456/09, σχετικά με το άμεσο αποτέλεσμα της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού.
- 72 Η απορρέουσα από οδηγία υποχρέωση των κρατών μελών να επιτύχουν το αποτέλεσμα που η οδηγία αυτή προβλέπει, καθώς και το καθήκον τους, δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, να λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση της υποχρέωσης αυτής, ισχύουν για όλες τις αρχές των κρατών μελών, περιλαμβανομένων, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, των δικαστικών αρχών. Τέτοιες υποχρεώσεις υπέχουν οι εν λόγω αρχές ακόμα και υπό την ιδιότητα τους ως εργοδότες δημοσίου χαρακτήρα (προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψεις 41 και 85 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 73 Σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία και εφαρμογή της εθνικής ρυθμίσεως, τα εθνικά δικαστήρια και τα όργανα της διοικήσεως οφείλουν να εφαρμόσουν στο ακέραιο το εν λόγω δικαίο και να προστατεύσουν τα δικαιώματα που αυτό παρέχει στους ιδιώτες, αφήνοντας εν ανάγκη ανεφάρμοστη οποιαδήποτε αντίθετη διάταξη του εσωτερικού δικαίου (βλ., επί αυτού, αποφάσεις της 22ας Ιουνίου 1989, 103/88, *Costanzo*, Συλλογή 1989, σ. 1839, σκέψη 33, και της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-243/09, *Fuß*, Συλλογή 2010, σ. I-9849, σκέψη 63).
- 74 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο ερωτά αν η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού παράγει άμεσο αποτέλεσμα στο πλαίσιο δύο διαφορών στις οποίες αναπληρώτριες καθηγήτριες, οι οποίες απασχολούνταν από την Αυτόνομη Κοινότητα της Γαλικίας και οι οποίες, μέχρι την έναρξη ισχύος του LEBEP και την τροποποίηση την οποία αυτός επέφερε στον LFCE, δεν δικαιούνταν τα επιδόματα τριετίας που καταβάλλονταν από την ως άνω Αυτόνομη Κοινότητα, ζητούν την αναδρομική αναγνώριση του δικαιώματος αυτού για το διάστημα από την ημερομηνία κατά την οποία έληξε η προθεσμία που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας 1999/70 μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του LEBEP, υπό την

επιφύλαξη της τηρήσεως των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου σχετικά με την παραγραφή.

- 75 Δεδομένου ότι η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία άλλωστε αναγνωρίζεται από το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια, εφόσον δεν θεσπίστηκε μέτρο που να μεταφέρει ορθώς την οδηγία 1999/70 στο ισπανικό δίκαιο κατά το χρονικό αυτό διάστημα, να διασφαλίζουν τη νομική προστασία που παρέχουν στους πολίτες οι διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και να εγγυώνται την πλήρη αποτελεσματικότητα των διατάξεων αυτών (βλ., επ' αυτού, προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψεις 42 και 43 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 76 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία, σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες διατάξεις οδηγίας είναι από απόψεως περιεχομένου απαλλαγμένες αιρέσεων και αρκούντως ακριβείς, οι ιδιώτες μπορούν να τις επικαλούνται έναντι του Δημοσίου, μεταξύ άλλων, όταν αυτό ενεργεί ως εργοδότης (βλ., επ' αυτού, μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 26ης Φεβρουαρίου 1986, 152/84, *Marshall*, Συλλογή 1986, σ. 723, σκέψεις 46 και 49 της 20ής Μαρτίου 2003, C-187/00, *Kutz-Bauer*, Συλλογή 2003, σ. I-2741, σκέψεις 69 και 71, και προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψη 57).
- 77 Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η νομολογία αυτή μπορεί να εφαρμοσθεί αναλογικώς επί συμφωνιών, όπως η συμφωνία-πλαίσιο, οι οποίες είναι αποτέλεσμα διαλόγου που διεξήχθη, βάσει του άρθρου 155, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, μεταξύ κοινωνικών εταίρων σε επίπεδο της Ένωσης και οι οποίες έχουν τεθεί σε εφαρμογή, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του ως άνω άρθρου, με οδηγία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, της οποίας και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος (προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψη 58).
- 78 Η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου απαγορεύει, γενικώς και απεριφράστως, οποιαδήποτε μη αντικειμενικώς δικαιολογημένη διαφορετική μεταχείριση των εργαζομένων με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, όσον αφορά τους όρους απασχολήσεως. Έτσι, το περιεχόμενό της είναι αρκούντως ακριβές ώστε να μπορούν να την επικαλεστούν οι ιδιώτες και να την εφαρμόσει το δικαστήριο (προπαρατεθείσα απόφαση *Impact*, σκέψη 60, και απόφαση της 22ας Απριλίου 2010, C-486/08,

Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, Συλλογή 2010, σ. I-3527, σκέψη 24).

- 79 Εξάλλου, η απερίφραστη απαγόρευση την οποία επιβάλλει η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλασιού δεν απαιτεί την έκδοση άλλης πράξεως των θεσμικών οργάνων της Ένωσης, ενώ ουδόλως παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια, κατά τη μεταφορά της ως άνω διατάξεως στο εσωτερικό δίκαιο, να εξαρτήσουν από προϋποθέσεις ή να περιορίσουν την έκταση της απαγορεύσεως που επιβάλλει όσον αφορά τις συνθήκες απασχολήσεως (προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψη 62).
- 80 Βεβαίως, η εν λόγω διάταξη περιέχει, όσον αφορά την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων που καθιερώνει, επιφύλαξη ως προς τις παρεκκλίσεις που δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους.
- 81 Εντούτοις, η εφαρμογή της επιφυλάξεως αυτής υπόκειται σε δικαστικό έλεγχο, οπότε η δυνατότητα προβολής της εν λόγω επιφυλάξεως δεν αναιρεί το γεγονός ότι η εξεταζόμενη διάταξη παρέχει στους ιδιώτες δικαιώματα τα οποία αυτοί μπορούν να επικαλεσθούν ενώπιον δικαστηρίου και τα οποία οφείλουν να προστατεύσουν τα εθνικά δικαστήρια (προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψη 64).
- 82 Πρέπει επίσης να υπομνησθεί ότι, στην περίπτωση που οι ιδιώτες είναι σε θέση να επικαλεσθούν οδηγία έναντι του κράτους, μπορούν να το πράξουν ασχέτως της ιδιότητας, εργοδότη ή δημόσιας αρχής, υπό την οποία το κράτος ενεργεί. Πράγματι, και στις δύο περιπτώσεις θα πρέπει να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο να μπορεί το κράτος να αντλήσει όφελος από τη μη συμμόρφωσή του προς το δίκαιο της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, προπαρατεθείσα απόφαση *Marshall*, σκέψη 49, καθώς και απόφαση της 12ης Ιουλίου 1990, C-188/89, *Foster* κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-3313, σκέψη 17).

- 83 Ως εκ τούτου, η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλασιού είναι απαλλαγμένη αιρέσεων και αρκούντως ακριβής ώστε να μπορούν οι ιδιώτες να την επικαλεσθούν έναντι του κράτους ενώπιον εθνικού δικαστηρίου.
- 84 Στην υπόθεση της κύριας δίκης, το Consellería ισχυρίζεται επίσης ότι το άμεσο αποτέλεσμα της εν λόγω ρήτρας δεν μπορεί να προβληθεί εναντίον του, δεδομένου ότι υπεχρεούτο να τηρήσει τις διατάξεις του LFCE και του LEBER, οι οποίοι είναι νόμοι του κράτους που ρυθμίζουν τομέα της αποκλειστικής αρμοδιότητάς του. Όσον αφορά την πιθανή αστική ευθύνη του Δημοσίου λόγω παραβάσεως της οδηγίας 1999/70, υποστηρίζει ότι η εκ του Συντάγματος κατανομή μεταξύ της βασικής νομοθεσίας, που θεσπίζεται από το κράτος, και των κανόνων εφαρμογής, που θεσπίζονται από τις Αυτόνομες Κοινότητες, δεν επιτρέπει στις τελευταίες να διακόψουν τον αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της πλημμελούς μεταφοράς της ως άνω οδηγίας από το κράτος και της προκαλούμενης στους ιδιώτες ζημίας.
- 85 Η Ισπανική Κυβέρνηση προβαίνει επίσης στη διαπίστωση ότι η Αυτόνομη Κοινότητα της Γαλικίας δεν είναι αρμόδια ούτε να τροποποιήσει τον LEBER ούτε να τον αφήσει ανεφάρμοστο. Αν η ως άνω Αυτόνομη Κοινότητα είχε αποφασίσει, υπό την ιδιότητά της ως εργοδότη, να αναγνωρίσει δικαίωμα σε αναδρομική καταβολή επιδομάτων τριετίας βάσει του αμέσου αποτελέσματός της οδηγίας 1999/70, θα είχε παραβιάσει κατάφωρα τον κρατικό κανόνα μεταφοράς. Όσον αφορά την πιθανή ευθύνη του κράτους λόγω παραβάσεως της οδηγίας 1999/70, η ως άνω κυβέρνηση, με τις παρατηρήσεις που κατέθεσε στην υπόθεση C-444/09, επιμένει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις που τάσσει η νομολογία του Δικαστηρίου προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη κατάφωρης παραβάσεως της εν λόγω οδηγίας.
- 86 Όσον αφορά τα επιχειρήματα αυτά, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις περί παραπομπής και από τη διατύπωση των ερωτημάτων που υποβάλλονται από τα αιτούντα δικαστήρια, ενώπιον των δικαστηρίων αυτών δεν έχουν ασκηθεί ένδικα βοηθήματα με τα οποία ζητείται η αναγνώριση της ευθύνης του κράτους λόγω παραβάσεως της οδηγίας 1999/70, αλλά ένδικα βοηθήματα τα οποία έχουν ως αίτημα, στηριζόμενο ευθέως στην ως άνω οδηγία, την καταβολή

επιδομάτων τριετίας για χρονικό διάστημα κατά το οποίο η οδηγία δεν είχε μεταφερθεί ορθώς στο εσωτερικό δίκαιο.

- ⁸⁷ Λαμβανομένου υπόψη ότι η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου είναι απαλλαγμένη αιρέσεων και ακριβώς ώστε να μπορούν οι ιδιώτες να την επικαλεσθούν έναντι του κράτους ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, οι προσφεύγουσες των κυρίων δικών μπορούν νομίμως να ζητήσουν την καταβολή των επιδομάτων τριετίας τα οποία δικαιούνται αναδρομικώς, στηριζόμενες ευθέως στις διατάξεις της ως άνω ρήτρας. Επομένως, δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως αναγκαία η αγωγή αποζημίωσης βάσει της νομολογίας του Δικαστηρίου σχετικά με την ευθύνη των κρατών μελών λόγω παραβίασεως του δικαίου της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, απόφαση της 18ης Ιανουαρίου 2001, C-150/99, Stockholm Lindöpark, Συλλογή 2001, σ. I-493, σκέψη 35).
- ⁸⁸ Επιπλέον, όπως αναγνώρισε η Ισπανική Κυβέρνηση με τις παρατηρήσεις της στην υπόθεση C-444/09, το αιτούν δικαστήριο ουδέποτε έθεσε, στο πλαίσιο της εν λόγω υποθέσεως, το ζήτημα της ευθύνης του κράτους λόγω παραβίασεως του δικαίου της Ένωσης. Το ίδιο ισχύει και για την υπόθεση C-456/09, στην οποία το αιτούν δικαστήριο στήριξε τη συλλογιστική του στις συνέπειες που θα απέρρεαν από ενδεχόμενο άμεσο αποτέλεσμα της κρίσιμης ρήτρας της συμφωνίας-πλαίσιου. Όσον αφορά τα ζητήματα της ευθύνης του κράτους, από την απόφαση περί παραπομπής στην υπόθεση C-456/09 και από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει ότι το αιτούν δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των ζητημάτων αυτών.
- ⁸⁹ Στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 86 και 87 της παρούσας αποφάσεως, αφορά την αναδρομική εφαρμογή μιας έχουσας άμεσο αποτέλεσμα διατάξεως οδηγίας, οι συνέπειες που απορρέουν από την εκ του Συντάγματος κατανομή μεταξύ της βασικής νομοθεσίας περί του καθεστώτος των δημοσίων υπαλλήλων, η οποία θεσπίζεται από το κράτος, και των κανόνων εφαρμογής, οι οποίοι θεσπίζονται από τις Αυτόνομες Κοινότητες, αποτελούν ζήτημα εσωτερικού δικαίου.

- 90 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τέταρτο ερώτημα που υποβάλλεται στην υπόθεση C-456/09 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου είναι απαλλαγμένη αιρέσεων και αρκούντως ακριβής ώστε οι αναπληρωτές υπάλληλοι να μπορούν να την επικαλεσθούν έναντι του κράτους ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, προκειμένου να τους αναγνωρισθεί δικαίωμα επί επιδομάτων αρχαιότητας, όπως είναι τα επίμαχα στην κύρια δίκη επιδόματα τριετίας, για το διάστημα από τη λήξη της προθεσμίας που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας 1999/70 στην εσωτερική έννομη τάξη μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του εθνικού νόμου που μετέφερε την ως άνω οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου σχετικά με την παραγραφή.

Επί του τρίτου ερωτήματος στην υπόθεση C-456/09

- 91 Με το τρίτο ερώτημα στην υπόθεση C-456/09, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν, δεδομένου ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία αναγνωρίζει το δικαίωμα των αναπληρωτών υπαλλήλων σε καταβολή των επιδομάτων που αντιστοιχούν στις τριετίες αρχαιότητας, αλλά περιέχει ρήτρα που εμποδίζει την αναδρομική ισχύ του δικαιώματος αυτού, οι αρμόδιες ισπανικές αρχές μπορούν να μην αναγνωρίσουν το εν λόγω δικαίωμα ή αν, αντιθέτως, οι αρχές αυτές υποχρεούνται, βάσει του δικαίου της Ένωσης, να προσδώσουν στο ως άνω δικαίωμα σε καταβολή των επιδομάτων αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία έληξε η προθεσμία που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της ως άνω οδηγίας.
- 92 Προεισαγωγικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η διατύπωση του άρθρου 25, παράγραφος 2, του LEBEP αποκλείει ρητώς την αναδρομική ισχύ της ως άνω διατάξεως.
- 93 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τις συνέπειες που έχει για την υπόθεση της κύριας δίκης το τέταρτο σημείο του διατακτικού της προπαρατεθείσας αποφάσεως *Impact*, με το οποίο το Δικαστήριο έκρινε ότι, στην

περίπτωση που το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο περιλαμβάνει κανόνα αποκλείοντα την αναδρομική εφαρμογή νόμου ελλείψει ρητής και αναμφισβήτητης διατάξεως περί του αντιθέτου, εθνικό δικαστήριο το οποίο έχει επιληφθεί αιτήματος στηριζόμενου σε παράβαση διατάξεως του εθνικού νόμου με τον οποίο μεταφέρθηκε στην εσωτερική έννομη τάξη η οδηγία 1999/70 δεν υποχρεούται, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, να αναγνωρίσει στη διάταξη αυτή αναδρομική ισχύ αναγόμενη στην ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας αυτής, παρά μόνον αν υφίσταται, στο εθνικό αυτό δίκαιο, ρύθμιση δυνάμενη να προσδώσει στη συγκεκριμένη διάταξη τέτοιο αναδρομικό αποτέλεσμα.

- 94 Εντούτοις, πρέπει να υπομνησθεί ότι στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση *Impract* ετίθετο το ζήτημα αν το αιτούν δικαστήριο, ένα ειδικό δικαστήριο στο οποίο ο εθνικός νόμος που μετέφερε την οδηγία 1999/70 στην εσωτερική έννομη τάξη είχε απονείμει την απαιτούμενη δικαιοδοσία για να επιλαμβάνεται αιτημάτων στηριζόμενων στον νόμο αυτό, υποχρεούτο, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, να κρίνει ότι ήταν επίσης αρμόδιο να αποφανθεί επί αιτημάτων άμεσα συνδεδεμένων με την οδηγία αυτή, μολονότι τα αιτήματα αυτά αφορούσαν περίοδο μεταγενέστερη της ημερομηνίας εκπνοής της προθεσμίας μεταφοράς της ως άνω οδηγίας, αλλά προγενέστερη της ημερομηνίας ενάρξεως της ισχύος του εθνικού νόμου περί μεταφοράς της οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη.
- 95 Η απάντηση του Δικαστηρίου στο τέταρτο ερώτημα που είχε υποβληθεί στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση *Impract* στηριζόταν στην παραδοχή ότι το αιτούν δικαστήριο ήταν αρμόδιο να αποφανθεί επί των αιτημάτων της κύριας δίκης μόνο κατά το μέτρο που αυτά στηρίζονταν σε παράβαση του εθνικού νόμου που μετέφερε την οδηγία 1999/70 στην εσωτερική έννομη τάξη (προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, σκέψη 96). Μόνο για την περίπτωση αυτή και εφόσον ο εθνικός νόμος περί μεταφοράς της οδηγίας είχε αποκλείσει την αναδρομική ισχύ των διατάξεών του, το Δικαστήριο επισήμανε, όπως προκύπτει από τη σκέψη 93 της παρούσας αποφάσεως, ότι το δίκαιο της Ένωσης και ιδίως η υποχρέωση σύμφωνης ερμηνείας, δεν μπορεί, διότι άλλως θα υποχρεωνόταν το αιτούν δικαστήριο να εφαρμόσει *contra legem* το εθνικό δίκαιο, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι υποχρεώνει το ως άνω δικαστήριο να αναγνωρίσει στον επίμαχο εθνικό νόμο περί μεταφοράς της οδηγίας αναδρομική ισχύ αναγόμενη στην ημερομηνία εκπνοής της προθεσμίας μεταφοράς της εν λόγω οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη.

- 96 Εντούτοις, σε αντίθεση με την υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση *Impract*, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν ανακύπτουν προβλήματα όσον αφορά την αρμοδιότητα του ως άνω δικαστηρίου να αποφανθεί επί των αξιώσεων της προσφεύγουσας της κύριας δίκης σχετικά με την καταβολή των επιδομάτων τριετίας, καθόσον το αίτημά της στηρίζεται ευθέως στις διατάξεις της οδηγίας 1999/70.
- 97 Δεδομένου ότι η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού παράγει άμεσο αποτέλεσμα, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης μπορεί νομίμως να ζητήσει αναδρομικώς την καταβολή των επιδομάτων αρχαιότητας επί των οποίων έχει αξίωση κατά του *Conselleria* ως εργοδότη, στηριζόμενη ευθέως στις διατάξεις της ως άνω ρήτρας.
- 98 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, κατά το διάστημα από τη λήξη της προθεσμίας που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας 1999/70 μέχρι τη θέσπιση του άρθρου 25, παράγραφος 2, του *LEBER*, στερήθηκε, κατά τρόπο εισάγοντα δυσμενή διάκριση, επίδομα αρχαιότητας το οποίο συγκαταλεγόταν στις συνθήκες απασχόλησης κατά την έννοια της ρήτρας 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαisiού. Υπ' αυτές τις συνθήκες, η προσφεύγουσα της κύριας δίκης στηρίζεται σε διάταξη έχουσα άμεσο αποτέλεσμα προκειμένου να αντισταθμίσει κενό το οποίο διατηρήθηκε στο ισπανικό εσωτερικό δίκαιο εξαιτίας της εσφαλμένης μεταφοράς της οδηγίας 1999/70.
- 99 Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο τρίτο ερώτημα στην υπόθεση C-456/09 πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, παρά την ύπαρξη, στην εθνική νομοθεσία που μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη την οδηγία 1999/70, διατάξεως η οποία αναγνωρίζει το δικαίωμα των αναπληρωτών υπαλλήλων σε καταβολή των επιδομάτων που αντιστοιχούν στις τριετίες αρχαιότητας, αλλά αποκλείει την αναδρομική ισχύ του ως άνω δικαιώματος, οι αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους υποχρεούνται, βάσει του δικαίου της Ένωσης και καθόσον πρόκειται για διάταξη της συμφωνίας-πλαisiού η οποία παράγει άμεσο αποτέλεσμα, να προσδώσουν στο δικαίωμα αυτό σε καταβολή των επιδομάτων αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία έληξε η προθεσμία που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της ως άνω οδηγίας.

Επί των δικαστικών εξόδων

¹⁰⁰ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Υπάλληλος ο οποίος ανήκει στο έκτακτο προσωπικό (αναπληρωτές) της Αυτόνομης Κοινότητας της Γαλικίας, όπως η προσφεύγουσα της κύριας δίκης, εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 1999/70/EK του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, την UNICE και το CEEP, και της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 και προσαρτάται στην ως άνω οδηγία.

- 2) Επίδομα αρχαιότητας όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη εμπίπτει, ως όρος απασχόλησης, στη ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαισίου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία προσαρτάται στην οδηγία 1999/70, οπότε οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου δύνανται να εναντιωθούν σε μεταχείριση η οποία, χωρίς οποιονδήποτε αντικειμενικό λόγο, είναι, όσον αφορά την καταβολή του ως άνω επιδόματος, δυσμενέστερη έναντι της μεταχείρισης των εργαζομένων με σχέση εργασίας αορίστου χρόνου οι οποίοι τελούν σε παρόμοια κατάσταση. Ο προσωρινός χαρακτήρας της σχέσεως εργασίας ορισμένων εργαζομένων του Δημοσίου δεν δύναται να αποτελέσει αφεαυτού αντικειμενικό λόγο κατά την έννοια της ως άνω ρήτρας της συμφωνίας-πλαισίου.

- 3) Το γεγονός και μόνο ότι εθνική διάταξη όπως το άρθρο 25, παράγραφος 2, του νόμου 7/2007, περί του βασικού καθεστώτος των εργαζομένων του Δημοσίου (*Ley 7/2007 del Estatuto básico del empleado público*), της 12ης Απριλίου 2007, δεν περιέχει αναφορά στην οδηγία 1999/70 δεν εμποδίζει να θεωρηθεί η διάταξη αυτή ως εθνικό μέτρο που μεταφέρει την ως άνω οδηγία στην εσωτερική έννομη τάξη.

- 4) Η ρήτρα 4, σημείο 1, της συμφωνίας-πλαίσιου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία προσαρτάται στην οδηγία 1999/70, είναι απαλλαγμένη αιρέσεων και ακουόντως ακριβής ώστε οι αναπληρωτές υπάλληλοι να μπορούν να την επικαλεσθούν έναντι του κράτους ενώπιον εθνικού δικαστηρίου, προκειμένου να τους αναγνωρισθεί δικαίωμα επί επιδομάτων αρχαιότητας, όπως είναι τα επίμαχα στην κύρια δίκη επιδόματα τριετίας, για το διάστημα από τη λήξη της προθεσμίας που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της οδηγίας 1999/70 στην εσωτερική έννομη τάξη μέχρι την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος του εθνικού νόμου που μετέφερε την ως άνω οδηγία στο εσωτερικό δίκαιο του οικείου κράτους μέλους, υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των εφαρμοστέων διατάξεων του εθνικού δικαίου σχετικά με την παραγραφή.

- 5) Παρά την ύπαρξη, στην εθνική νομοθεσία που μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη την οδηγία 1999/70, διατάξεως η οποία αναγνωρίζει το δικαίωμα των αναπληρωτών υπαλλήλων σε καταβολή των επιδομάτων που αντιστοιχούν στις τριετίες αρχαιότητας, αλλά αποκλείει την αναδρομική ισχύ του ως άνω δικαιώματος, οι αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους υποχρεούνται, βάσει του δικαίου της Ένωσης και καθόσον πρόκειται για έχουσα άμεσο αποτέλεσμα διάταξη της συμφωνίας-πλαίσιου για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία προσαρτάται στην οδηγία 1999/70, να προσδώσουν στο δικαίωμα αυτό σε καταβολή των επιδομάτων αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία κατά την οποία έληξε η προθεσμία που είχε ταχθεί στα κράτη μέλη για τη μεταφορά της ως άνω οδηγίας.

(υπογραφές)